Голод як метод війни: Росія перетворила окуповані Олешки на закриту зону смерті

Читать на русском | Додати як бажане джерело в Google

Голод як метод війни: Росія перетворила окуповані Олешки на закриту зону смерті

Наприкінці грудня 2025-го в місцевих телеграм-каналах почали повідомляти про блокаду Олешок. Люди писали, що всі в'їзди-виїзди з міста заміновані, на трасах розсипані шипи, розкидані міни, а дрони регулярно атакують цивільні автівки.

Крім того, на дорогах залишилася спалена техніка та уламки. Виїхати з міста чи спробувати туди потрапити — це, з великою ймовірністю, смерть або важкі поранення. Можна було б сподіватися, що до весни ситуація вирішиться, проте вона тільки погіршується, зазначає МІПЛ.

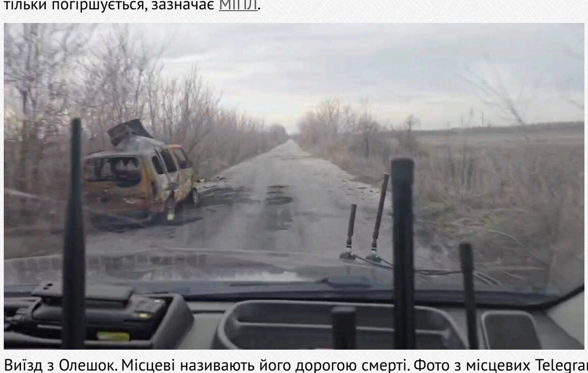
Виїзд з Олешок. Місцеві називають його дорогою смерті. Фото з місцевих Telegram-каналів

Олешки перебувають під російською окупацією з перших днів повномасштабного вторгнення Росії в Україну. Зараз місто — це плацдарм, з якого росіяни обстрілюють Херсон. Обласний центр від Олешок відділяє лише Дніпро. Ситуація в місті завжди була складною, адже населений пункт, по суті, є лінією фронту. Окупанти з Олешок ведуть вогонь по правобережній Херсонщині, а українські захисники намагаються завадити військовій техніці та особовому складу РФ потрапити в місто, інакше обстріли Херсона з лівобережжя тільки посилюються.

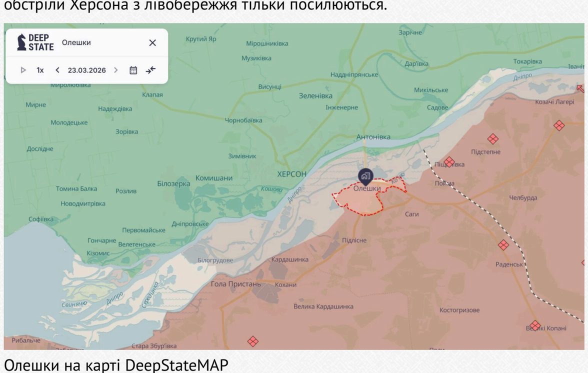

Олешки на карті DeepStateMAP

6 червня 2023-го російські армійці підірвали Каховську ГЕС. Через це окуповані Олешки майже повністю опинилися у воді. Як і зараз, окупаційна влада не надавала допомоги постраждалим жителям. Точно невідомо, скільки людей загинули в Олешках і громаді внаслідок підриву ГЕС. Так само складно порахувати, скільки місцевих втратили життя впродовж наступних двох років — підірвалися на мінах, були вбиті під час обстрілів або з інших причин.

Наслідки підриву Каховської ГЕС в Олешках. Фото: ASTRA/Telegram

Три місяці без їжі та ліків

Ще з кінця грудня 2025-го в Олешки припинили завозити продукти. Дороги до міста стали небезпечними: вони заміновані, перебувають під постійними обстрілами і атаками дронів. Окупанти не везуть їжу самі і перешкоджають волонтерам. Магазини зачинилися. Ринок теж не працював. 7 січня 2026-го в місто прорвалася автівка з молочними продуктами. Очевидці розповідають, що почалася тиснява, люди кричали, перевернули стіл з харчами. Буквально за 15 хвилин там нічого не залишилося. Згодом приїжджав автомобіль з молочними продуктами та овочами. Цього також вистачило небагатьом. Після цього машин з продовольством в Олешках не було.

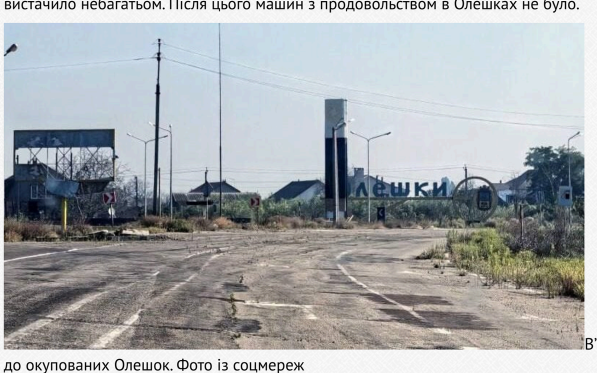

В'їзд до окупованих Олешок. Фото із соцмереж

На початку лютого 2026 року місцеві почали писати про відчутний брак продуктів та ліків. Мешканці Олешок, з якими МІПЛ вдалося зв'язатися напряму, підтвердили цю інформацію. Люди жили за рахунок того, що мали вдома, й того, що вдавалося обміняти в інших жителів. Це переважно крупи і домашня консервація.

8-9 лютого (інформація в місцевих пабліках відрізняється) зі Скадовська до Олешок виїхало кілька автівок, щоб привезти на продаж продукти. У районі Голої Пристані, де стоїть російський блокпост, ці автівки були атаковані. Є загиблі. На відео, поширеному проросійськими каналами, можна роздивитися два легковики. Один — з'їхав з дороги. Як припускають місцеві, машина наїхала на шипи, тож водієві довелося зупинитися на узбіччі. У цей час автомобіль і атакував російський дрон. Транспорт згорів (місцеві пишуть, що разом з людьми, але поки перевірити цю інформацію не вдалося).

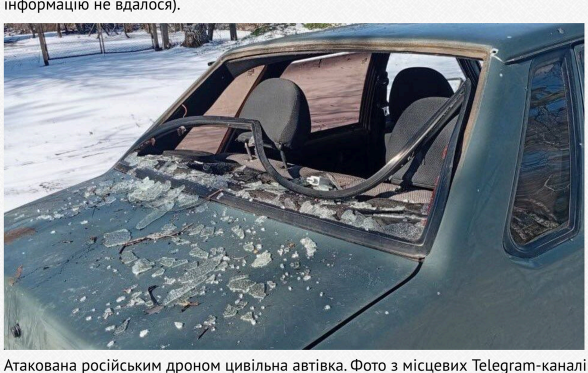
Атакована російським дроном цивільна автівка. Фото з місцевих Telegram-каналів

Інший легковик не має видимих пошкоджень від атаки дрону. Поряд з ним лежить загиблий чоловік, ймовірно, водій. Довкола нього розкидані буханці хліба. На відео можна роздивитися, що у загиблого вогнепальне поранення голови. Вочевидь, водія розстріляли, а машину пограбували російські армійці. Місцеві впізнали вбитого — це мешканець Олешок, який займався роздрібною торгівлею. Останнім часом він мешкав у Скадовську. Окрім продуктів, чоловік мав привезти в Олешки пенсію.

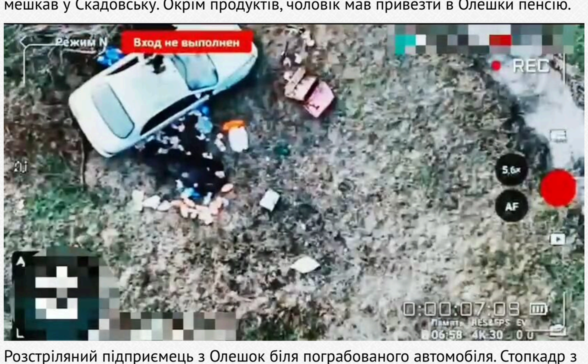

Розстріляний підприємець з Олешок біля пограбованого автомобіля. Стопкадр з відео, яке виклали росіяни

«Люди вже полюють на фазанів»

Ксенія Архіпова — волонтерка, яка займається евакуацією з окупованих територій, розповідає, що на середину березня в Олешках ситуація без змін — голод. Люди вже полюють на фазанів. Відомі випадки смерті жителів від холоду, голоду і відсутності медичної допомоги.

За словами місцевих, ніхто з російської влади та колаборантів нічого не робить, щоб змінити ситуацію з блокадою. Жителі щоранку збираються біля лікарні і стоять в очікуванні продуктів, марно сподіваючись, що комусь вдасться прорватися в Олешки, як це було 7 січня. Дрони регулярно атакують людей, які гуртуються біля магазинів чи йдуть на ринок, щоб знайти хоча б якісь харчі.

«У нас лишилося борошна ще на одну хлібину, кілька перемерзлих гарбузів (взимку в хаті була мінусова температура), трохи круп, домашніх закруток та варення», — розповідає МІПЛ одна з мешканок Олешок.
Інша в розмові перераховує, що на кілька людей в їхньому будинку залишилося трохи борошна і трохи мерзлої картоплі. Молочних та кисломолочних продуктів вони не їли з кінця грудня. За майже три місяці їм раз вдалося виміняти десяток яєць. Готують на буржуйці у дворі.

«Йде весна, але незрозуміло, чи ми зможемо щось посадити і виростити – немає електрики, води, наш город – у вирвах від снарядів, дерева в саду викорчувані вибухами…», — говорить жінка.

«П'ять банок згущенки — "гуманітарка" від окупантів»

Ще одна мешканка Олешок розповідає, що раз чи два росіяни в місті роздавали «гуманітарку».

«Це було так принизливо, — каже жінка, — але що робити, коли голод». За її словами, продукти призначалися лише людям з російськими паспортами. Без документів РФ не давали нічого нікому: ні пенсіонерам, ні людям з інвалідністю, ні родинам з дітьми. Сама ж «гуманітарка» була досить специфічною. «Перший раз це було кілька банок тушонки і згущеного молока, а вдруге роздавали лише згущенку», — говорить МІПЛ співрозмовниця.

Через розголос і інформацію про голод і блокаду в численних телеграм-каналах до міста приїхали представники військової поліції РФ. Вони, зокрема і в цивільному одязі, стоять з людьми у чергах і слухають, хто як відгукується про окупаційну владу. Люди попереджають одне одного про небезпеку і закликають бути обачними.

Є випадки, коли місцеві, ризикуючи життям, виїжджали до Скадовська, купували продукти, але на блокпосту біля Голої Пристані їх просто не пропускали. Вони розповідають, що російські військовослужбовці сміються і бажають мешканцям Олешок «всем передохнуть». Місцеві говорять: таке враження, що їх з Олешок не випускають навмисне, щоб прикриватися від української армії.

Нещодавно кілька людей пішки дійшли до Голої Пристані, бо в Олешках вже не було чого їсти. Дехто з місцевих планує вирушати в село Раденськ по продукти, це 23 кілометри в один бік. Але поки не наважуються через можливі атаки дронів та високий ризик бути розстріляними російськими армійцями.

«Швидка допомога» — єдина автівка, яка виїжджає з Олешок до Скадовська раз на дві доби. Позаяк в Олешках немає медпрепаратів і можливості лікувати та рятувати поранених, їх везуть у Скадовськ. Люди розповідають, що працівники екстренки мають змогу привезти трохи продуктів собі та колегам, а всім іншим — ні. Нещодавно автівку швидкої атакував дрон, медиків у важкому стані доправили до Скадовська.

Авто швидкої допомоги з окупованої Херсонщини. Пропагандистські медіа. Ілюстративне фото

«У місті зникають чоловіки»

До повномасштабного вторгнення Росії в Україну в Олешках проживало понад 24 тисячі людей. Нині, за даними російської окупаційної влади, у місті залишається близько чотирьох тисяч. Волонтери ж зазначають: там не більше двох тисяч. Дізнатися точну кількість мешканців неможливо. Як неможливо зафіксувати всіх, хто в Олешках помер і загинув.

Місцеві повідомляють, що загиблі і поранені є щодня. Одна з жительок окупованих Олешок каже, що днями на міні підірвався старший чоловік, який жив сам. А протягом останнього року загинуло кілька її сусідів. У її будинок також неодноразово влучали як російські снаряди, які не долітають до правого берега Дніпра, до Херсона, так і українські, якими ЗСУ з правого берега б'ють по росіянах на лівому. Ще одна мешканка окупованих Олешок анонімно розповідає, що по вулицях доводиться пересуватися вкрай обережно через «людське сафарі» — fpv-дрони атакують автівки та перехожих.

«Росіяни говорять, що це українські дрони вбивають людей. Ну ми тут теж не зовсім дурні, прекрасно розуміємо, хто тероризує нас — окупанти».

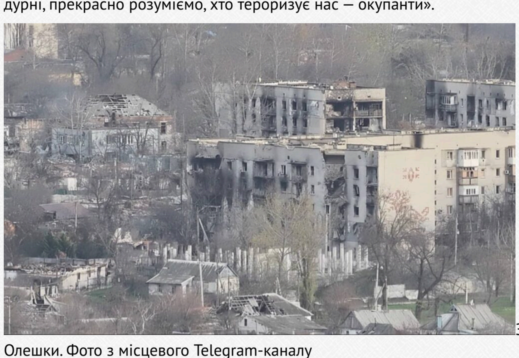
Зруйновані Олешки. Фото з місцевого Telegram-каналу

Жінка говорить, що її знайомий кілька тижнів тому пішов пошукати бензин для генератора і, коли вже повертався додому з повною каністрою, у чоловіка поцілив дрон.

Мешканці Олешок кажуть, що на узбіччі траси, яка веде на Крим, лежать тіла людей, «яких уже доїдають собаки». Чи то російські військовики, чи цивільні — невідомо. Люди бояться зупинятися на трасі, щоб в них не поцілив російський дрон, і остерігаються підходити до тіл. Співрозмовники МІПЛ говорять, що невідомо, скільки людей померли у своїх домівках від холоду, хвороб, виснаження, а тепер ще й від голоду. Сусіди їх виявляють не одразу.

За словами місцевих, у місті немає трун. Люди ховають рідних у пакетах.

«Раніше сюди завозили російські труни, ми їх називали паперовими, але хоч якісь, а зараз жодних», — підтверджує у розмові з МІПЛ одна з мешканок.

В Олешках зникають чоловіки. Їх забирають російські амрійці — і подальша доля невідома. Нам вдалося дізнатися прізвища кількох зниклих.

«Ми в окупації, але ми — українці»

Ситуація в Олешках — критична. Місцеві жителі просять писати листи в міжнародні організації, поширювати інформацію в медіа, не забувати про них і не ставитися до людей в окупації як до зрадників. «Ми в окупації, але ми — українці», — каже МІПЛ одна зі співрозмовниць.

«Тут мій дім, мені була нестерпна думка, що я виїду, а в дім заселяться окупанти. Я планувала дочекатися деокупації, тому жила в холоді, без зв'язку, під обстрілами, але не скаржилася. Але зараз, схоже, нам доведеться пережити ще й голод…», — говорить вона.

Кілька волонтерів, які займаються евакуацією з окупованих територій, підтвердили, що поки що з Олешок нікого не вивозять — занадто небезпечно. Було кілька спроб евакуювати людей, але вони закінчилися трагічно. Зараз з'явилася інформація, що волонтери намагаються домовитися з «Червоним Хрестом» про допомогу, зокрема про створення так званого «зеленого коридору». Натомість у проросійських пабліках попереджають, що евакуація заборонена.

Місцеві в розмові з МІПЛ підтверджують, що інформація про можливу евакуацію з'являється, але водночас бояться, що окупанти влаштують провокацію і розстріляють автобуси.

«Блокада Олешок не почалася раптово, — розповідає Стефан Воронцов, співзасновник та координатор благодійної організації Humanity, яка допомагає людям виїхати з окупації. — Там завжди було дуже важко, бо саме з Олешок росіяни обстрілюють Херсон. Там і зв'язок глушать більше, і техніки російської більше, і бойові дії там активні — це лінія фронту. Все це накопичувалося поступово, поки ситуація не стала критичною. На мою думку, буде лише гірше».

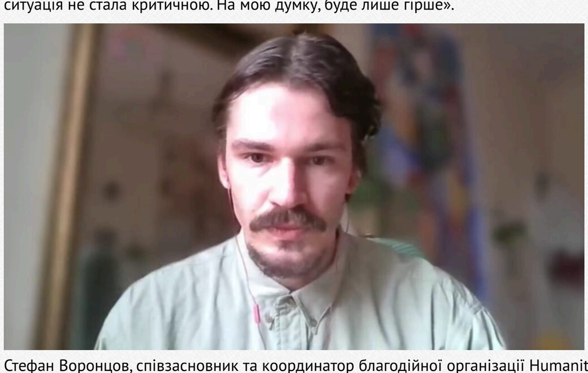
Стефан Воронцов, співзасновник та координатор благодійної організації Humanity. Скрин з відео NV

Волонтер розповідає, що евакуація з Олешок поки неможлива:

«Багато водіїв, які вивозили людей були або поранені, або загинули. Зараз навіть за гроші не ризикнуть їхати в Олешки. Вийти з міста пішки — це теж складний, довгий і небезпечний шлях. Не всі можуть його подолати. І немає жодних гарантій, що не загинеш дорогою від мін чи атаки дронів».

Стефан Воронцов говорить, що в місті переважно залишаються люди старшого віку, маломобільні та ті, хто їх доглядає. Хоча, звісно, є і родини з дітьми. Самотужки вивезти з Олешок жителів волонтери вже не можуть. Якщо пощастить, це буде лише кілька людей, а зараз, коли в місті починається голод, рятувати треба сотні.

«Про це треба говорити на рівні держави, те, що це озвучують волонтери і журналісти, добре, але ситуації не вирішить, — пояснює Стефан Воронцов. — Дуже шкодить риторика про те, що «всі, хто хотів, уже виїхали». Це не так. Окупована Херсонщина — це теж Україна, це українці, які зараз переживають дуже складні часи».

«Волонтери тут не впораються: мають працювати держава та міжнародники»

Ще одна проблема, говорить Ксенія Архіпова, — це те, що в людей немає документів. Дехто має лише українські паспорти, а хтось взагалі жодних — місцеві втратили все після підриву росіянами Каховської ГЕС. Також є питання коштів. Якщо волонтерам і вдається вивезти когось до Голої Пристані чи Скадовська, то далі люди мають самі облаштовувати своє життя.

«Якщо людина не має грошей, що їй робити? А якщо не має російських документів? З українським паспортом вона всюди ворог, вона навіть в готель не заселиться, – говорить Ксенія Архіпова. — Так само з українським паспортом вона не перетне Чонгар. Можна спробувати скористатися послугами приватних перевізників, але ціна питання — від 30 тисяч рублів з особи (понад 15 тисяч гривень). Люди з українськими паспортами не отримують російських пенсій. Вони також втратили і українську пенсію — не можуть пройти верифікацію в пенсійному фонді України. Що їм робити?».

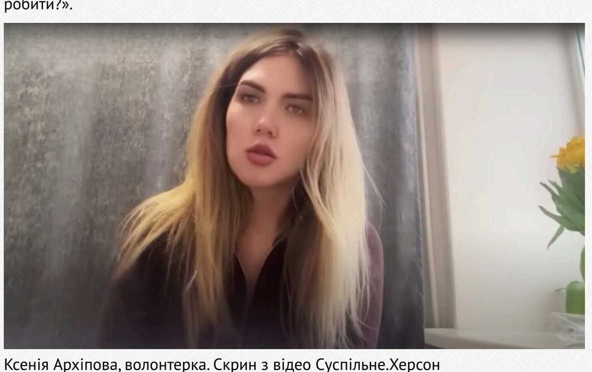
Ксенія Архіпова, волонтерка. Скрин з відео Суспільне.Херсон

Ксенія Архіпова наголошує, що в окупації залишаються і чоловіки, за якими буквально полюють російські військовослужбовці. Їм доводиться переховуватись і навряд чи волонтерам вдасться їх вивезти. «Загалом на блокпостах, коли ще можна було евакуювати людей, росіяни наказували виходити з транспорту всім чоловікам до 55 років. Так і кажуть: "На выход, на фронт!"» — розповідає Ксенія Архіпова.

Волонтерка зазначає, що в списки на евакуацію записалося вже понад 200 містян. Це питання державного й міжнародного рівня, волонтери уже не впораються самотужки. Тим паче в таких умовах, коли Олешки в блокаді.

«Це гуманітарна катастрофа, в місті голод, постійні обстріли, дрони полюють на людей, усюди розкидані міни-пелюстки. Немає світла, газу, води. Немає зв'язку переважно. Люди гинуть щодня, а тепер вмиратимуть і від голоду», — говорить Ксенія Архіпова.

Вона зазначає: «Тут уже держава має домовлятися про «зелений коридор», залучати міжнародні організації. Це реально зробити. У місті лишається багато дітей, літніх людей, маломобільних, без документів. До Олешок автобуси не проїдуть — там усе заміновано, зокрема магнітними мінами. Це треба організувати автобуси в Скадовську і домовитися, щоб швидка з Олешок безперервно і без зупинок на блокпостах вивозила жителів туди. Тут треба домовлятися так само, як домовляються про обмін полоненими. Це наші люди, їх треба рятувати».

Ксенія розповідає, що волонтери, які вивозять людей з окупованих територій, на постійному зв'язку з державними органами, але поки що вирішення ситуації перебуває на етапі «різних нарад».

Одна з мешканок Олешок насамкінець говорить: «Я знаю, що в соцмережах є дописи про голод в Олешках. Але чим це нам допоможе, якщо не підключиться держава? Чи десь у новинах згадують про голодні, заблоковані Олешки, про гуманітарну катастрофу? Багато говорять про біди у прифронтових зонах з українського боку. А про нас? Волонтери намагаються домовитися про «зелений коридор». Але це ж волонтери — хто їм з боку цих нелюдів дозволить це зробити? Хто дасть гарантії безпеки? Хочеться вірити, що ми ще потрібні нашій державі…»

МІПЛ підготувала офіційні запити до Офіса Омбудсмана України та до Міністерства розвитку громад та територій України.

Андрій Яковлєв, адвокат, експерт МІПЛ з міжнародного гуманітарного права зазначає: стаття 55 Женевської конвенції про захист цивільного населення під час війни зобов'язує забезпечувати населення окупованої території харчами та медикаментами, якщо ресурсів окупованої території недостатньо. Стаття 59 тієї ж конвенції зобов'язує окупанта не лише не перешкоджати гуманітарній допомозі, а й сприяти її доставці усіма наявними засобами. Зокрема організувати постачання власними силами, гарантувати безпечний гуманітарний доступ або, зрештою, відвести свої сили.

«Натомість окупаційна влада у випадку Олешок обирає бездіяльність. Саме ця свідома бездіяльність, за умов контролю над територією, є порушенням міжнародного гуманітарного права», — каже Яковлєв.

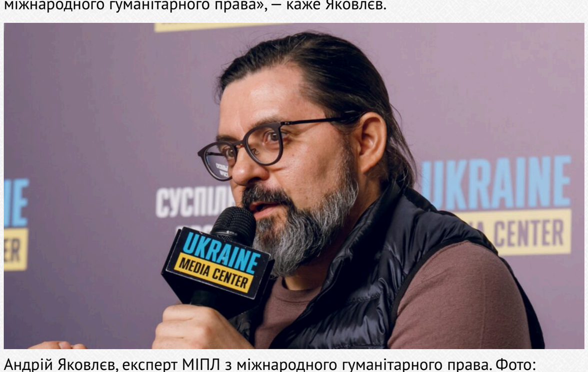

Андрій Яковлєв, експерт МІПЛ з міжнародного гуманітарного права. Фото: Медіацентр "Україна"

Експерт вказує на те, що в даній ситуації також є місце примусовому переміщенню.

«Люди залишають місто пішки під загрозою розстрілу або підриву на мінах. Міжнародне право виходить з того, що примус щодо переміщення не обмежується фізичним насильством. Якщо умови життя стають настільки нестерпними, що люди змушені залишити домівки, це може кваліфікуватися як примусове переміщення навіть без фізичного конвоювання. Стаття 49 Женевської конвенції забороняє примусове переселення цивільних з окупованої території, а Додатковий протокол I забороняє використання голоду серед цивільного населення як методу ведення війни», – пояснює він.

Яковлєв наголошує, що описана ситуація дає підстави розглядати щонайменше два склади міжнародних злочинів, визначених статтями Римського статуту:

- умисне використання голодування цивільного населення як методу ведення війни;
- умисне створення умов життя, розрахованих на знищення частини населення, зокрема позбавлення доступу до продовольства й лікарських засобів.

«Тривалий і системний характер блокади, перешкоджання доставці продуктів та відсутність гуманітарного доступу можуть вказувати на наявність відповідного умислу шляхом вчинення дій або умисної бездіяльності», – зазначає Андрій Яковлєв.

Автор: Марія Семенченко

Теги: волонтеры | Волонтерство | волонтери | Оккупация | окупація | швидка допомога | Скорая помощь | Нападение России на Украину | Напад Росії на Україну | Война | Війна | Обстрел | Обстріл | Олешки

Юлія Більченко
ВИПУСКОВИЙ РЕДАКТОР

26 березня 2026 г., 07:47 | Переглядів: 2363 | Коментарі: 0

Роздрукувати | Надіслати товаришу

Коментарі:
comments powered by Disqus